

Brottsoffer

TIDNINGEN BROTTSOFFER | BROTTSOFFERJOURN SVERIGE

NR 2/2021 | ÅRGÅNG 26

Så påverkas barn av våld i nära relation

Professor Kjerstin Almquist
om vad forskningen visar.

“Barnen hamnar i skuggan av våldet”

Rapport visar att barns behov
ofta glöms bort i den akuta fasen.

“Varje jul önskade jag att jag skulle få en ny pappa”

Sanna, 28 år, berättar om våldet hon
utsattes för under uppväxten.

Tema
**Barn som
utsatts för
våld**

TIDNINGEN BROTTSSOFFER

Utges av Brottsofferjouren Sverige
Telefon: 08-644 88 00
Hammarby Fabriksväg 25
120 30 Stockholm
www.brottsofferjouren.se
www.tidningenbrottsoffer.se
tidningenbrottsoffer@boj.se

Brottsofferjouren Sverige är en ideell organisation som arbetar för bättre villkor för brottsoffer, vittnen och anhöriga. Brottsofferjouren Sverige har cirka 70 medlemsföreningar, lokala brottsofferjourer, över landet. Där kan den som utsatts för brott få kostnadsfri och konfidentiell hjälp. Brottsofferjouren har också vittnesstödsverksamhet vid de flesta tingsrätter och hovrätter i Sverige.

ANSVARIG UTGIVARE

Sven-Erik Alhem
073-973 86 00 & 070-857 76 00
sven-erik.alhem@boj.se

REDAKTÖR

Amanda Säfström
08-550 486 07, amanda.safstrom@boj.se

GRAFISK FORM

Karin Rosenberg, karin@karinform.se

OMSLAGSFOTO

Therese Wiberg

ANNONSER

Ricard Sjöberg
070-726 41 64, ricard.sjoberg@fbmedia.se

PRENUMERATIONSÄRENDE

info@brottsofferjouren.se

TRYCK

Tidningen Brottsoffer ges ut med stöd av Förbundsmedia i Malmö AB. Tidningen är tryckt på miljövänligt papper (Amber Graphic) av DanagårdLiTHO.
ISSN: 1400-075x och upplaga 11 000 ex.

Information om dina personuppgifter i vårt prenumerantregister

Tidningen Brottsoffer utkommer med fyra nummer per år. Du som är medlem i en lokal brottsofferjour får tidningen som en medlemsförmån. Det innebär att ditt namn och adress lagras i ett centralt prenumerantregister administrerat av Brottsofferjouren Sverige. Om du säger upp ditt medlemskap raderas dina uppgifter. Detaljerad information om Brottsofferjourens behandling av personuppgifter för både stödsökande, medlemmar och prenumeranter finns på Brottsofferjouren Sveriges webbplats: www.brottsofferjouren.se/dina-personuppgifter/

Innehåll

FOTO THERESE WIBERG

9. Tema: Barn som utsatts för våld

”Barnet går på högspänn hela tiden, iakttar och försöker agera så att det ska minska risken för nästa våldshändelse.”

Kjerstin Almqvist,
professor i medicinsk
psykologi.

10.

FOTO THERESE WIBERG

12.

2 Ordförande har ordet

3 Brottsofferjouren

5 Aktuellt

8 Fråga experterna

9 Tema: Barn som utsatts för våld

Sid 10: Så påverkas barn av våld i nära relation

Sid 12: ”Barnen hamnar i skuggan”

Sid 14: ”Varje jul önskade jag att jag skulle få en ny pappa”

17 Jourerna berättar

23 Kontakta din närmaste jour

Vill du skänka ett bidrag till Brottsofferjouren?

Vi är mycket tacksamma om du som läser tidningen vill bidra ekonomiskt till vår verksamhet. Vi tar tacksamt emot ditt bidrag på vårt 90-konto med plusgironummer 90 03 44-3 eller bankgiro 900-3443.

Alla barn har rätt till en trygg uppväxt

Tyvärr ser verkligheten inte ut så. Fler än 200 000 barn i Sverige uppskattas leva i otrygga hem, där det förekommer olika former av våld. Även om det direkta fysiska våldet inte riktar sig mot barnet, kan det vara förödande för ett barn att bevittna våld inom familjen. Det kan ge bestående psykiska skador.

Text: Sven-Erik Alhem

Ingen kan ha undgått att märka av att fokus på senare tid återigen hamnat på vilka tragedier som finns bakom begrepp som våld i nära relation. När detta skrivs har fem kvinnor på kort tid mist sina liv där den misstänkte förövaren varit en man kvinnorna haft en relation med. Här måste vi en gång för alla få en bättre tingens ordning till stånd där lagstiftaren på nytt ser över den berörda lagstiftningen och alla myndigheter inte minst inom rättsväsendet tacklar varje ärende med allra största prioritet. Brottsofferjouren (BOJ) har nyligen till regeringen lämnat in förslag på de punkter vi fäster störst vikt vid i sammanhanget. Läs mer på sid 3.

Barn är av naturliga skäl oftast i en särskilt utsatt situation när vuxna bråkar. Om de vuxna är föräldrar till barnen, och barnen nödgas bevittna skeendet i sitt eget hem går de på flera sätt miste om den trygghet som varje barn förtjänar. I allra högsta grad blir det outhärdligt för barnen om våldet är allvarligt och ytterst när våldet eskalerar och går så långt att det blir dödligt. Det kan rent av vara en värre upplevelse för ett barn att bevittna våld i en nära relation än att själv utsättas för våld. Hittills har det inte varit straffbart att utsätta barn för att behöva bevittna våld i nära relation.

I skrivande stund kan vi emellertid se fram emot den 1 juli i år när ett nytt brott, barnfridsbrott, väntas träda i kraft. Läs mer på sid 5. Varje drabbat barn blir i och med reformen att betrakta som ett "äkta" brottsoffer med alla de positiva följdverkningar det för med sig i form av rätten till särskild företrädare

och målsägandebiträde samt skadestånd under den rättsliga handläggningen.

Barnfridsbrottet kan alltså aktualiseras och främja barnens rätt när väl ett bevittnande av våld i nära relation har inträffat och utreds. Det särskilda brottet kan också väntas vara ägnat att förhindra brott särskilt sammantaget med andra angelägna reformer för att bättre handlägga ärenden gällande våld i nära relation. Allra viktigast är naturligtvis om det så långt är möjligt går att eliminera riskerna för att en sådan för barn allvarlig situation överhuvudtaget inträffar. Där kommer förhoppningsvis bättre möjligheter till åtgärder inom socialtjänsten liksom inom rättsväsendet genom en förfinad lagstiftning och en mer skyndsam och enhetlig rättslig tackling av allt våld i nära relation i hela landet av polis och åklagare att få stor betydelse.

När kvinnor får bättre skydd mot varje form av våld, hot eller trakasserier skyddas också barnen de lever tillsammans med. Inom BOJ ska vi alltid göra vårt yttersta för att ge alla brottsoffer inte minst inom denna viktiga kategori som vi benämner våld i nära relation bästa möjliga medmänskliga stöd. Det har våra många stödjare lång erfarenhet av att ge. ■

Sven-Erik Alhem är förbundsordförande för Brottsofferjouren Sverige och ansvarig utgivare för Tidningen Brottsoffer. Han har tidigare varit överåklagare och är nu samhällsdebattör samt utnyttjas flitigt som expertkommentator i media.

FOTO JESSICA LARSSON

Åtta åtgärder i kampen mot våldet

I slutet av april mötte ett flertal organisationer från civilsamhället, däribland Brottsofferjouren Sverige, representanter från regeringen för att samtala om hur mäns våld mot kvinnor kan bekämpas. BOJ föreslår åtta åtgärder:

- **Tillgång till stöd och skydd, både medmänskligt och professionellt.** Vid polisanmälan ska den utsatta omedelbart få målsägandebiträde och erbjudas kontakt med brottsofferstöd-jande verksamhet. Målsägandens rätt att ensam vara kvar i bostaden måste stärkas.
- **Evidensbaserade strukturerade hot- och riskbedömningar** som är enhetliga hos alla berörda myndigheter ska göras vid alla fall av våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck.
- **Omedelbara åtgärder i form av videodokumenterade förhör** med målsägande när det är möjligt samt med viktiga bevispersoner.
- **Höjt minimistraff för grov kvinnofridskränkning till två år.** Minimistraff

fängelse två år medför obligatorisk häktningsgrund.

- **Straffskärpning krävs för övergrepp i rättssak.** Inget sådant allvarligt och systemhotande brott ska anses vara ringa och kunna föranleda endast böter.
- **Ett väl fungerande kontaktförbud** i förening med elektronisk övervakning av misstänkt gärningsman ger ökad trygghet åt målsäganden när anhållande/häktning ej kommer ifråga eller av något skäl upphör under pågående utredning.
- **Kontinuerlig information till målsägande om förloppet i förundersökningen,** vilket ger ökad trygghet och beredskap för målsäganden.
- **Endast en vårdnadshavare ska behöva godkänna stöd- och vårdinsatser för barn som bevittnat och utsatts för våld i nära relation.** Barnets rätt till information anpassad efter sin mognad och utveckling måste också stärkas.

Läs åtgärdsförslagen i sin helhet på www.brottsofferjouren.se

Fler än 98 000 ...

... kontakter och åtgärder med brottsutsatta genomfördes av Brottsofferjourens volontärer under 2020 runt om i landet. Det är en ökning jämfört med året innan.

Året som gått har varit utmanande med begränsade möjligheter till

personliga möten och kontakttillfällen. Brottsofferjourens medlemsjourer har på olika sätt ställt om och anpassat sin verksamhet för att kunna fortsätta möta behoven från hjälpsökande trots pandemin. ■

Se mer statistik på www.brottsofferjouren.se

Illustration av Karin Rosenberg som formgivit Brottsofferjourens nya bok om barns utsatthet för våld i nära relation.

Ny bok om barns utsatthet för våld

Under året släpps Brottsofferjourens nya bok om stöd till barn som växer upp med våld i nära relation. Boken belyser olika former av våld som dagligen finns mitt ibland oss. Avsikten är att boken ska vara en ögonöppnare för våldets olika skepnader och ge ökad kunskap så att våld synliggörs och anmäls. Boken tar upp på vilka subtila sätt våld utövas, vad det kan innebära för den som utsätts och hur det kan förhindras. Men boken är också en påminnelse om att våld i barn och ungas nära relation verkligen existerar och att ingen ska behöva riskera att uppleva eller bevittna våld.

Boken riktar sig till alla, men speciellt till de som i sin yrkesutövning eller ideella engagemang kommer i kontakt med barn och unga som har eller befars ha utsatts för våld i nära relation. ■

På www.brottsofferjouren.se kan du läsa mer om och beställa Brottsofferjourens böcker.

Brottsofferjouren

Ny podd om stöd, rättigheter och utmaningar

Podden "Brottsofferjouren möter" lanserades under våren. I de första avsnitten är demokratibrott i fokus. Tillsammans med gäster diskuteras yttrandefrihet och påverkansförsök, näthat, att vara utsatt för brott, och vad digitaliseringen innebär för demokratin.

– Att första säsongen av podden handlar om demokrati och demokratibrott känns särskilt viktigt och spännande då konsekvenserna av denna typ av brottslighet kan få stora konsekvenser för samhället, säger Cornelia Johansson, projektledare Orädd Demokrati.

Gäster i podden är bland annat kommunikاتören och jämställdhetskonsulten Kristina Wicksell Bukhari från Make Equal, frilansjournalisten Erik Halkjear, ordförande för Reportrar utan gränser, projektledaren Raymond Peroti från Stockholm och aktivisten, doktoranden och diakonen Anna Ardin.

Podden Brottsofferjouren möter finns att lyssna på där poddar finns, men också att titta på som live-inspelat samtal i Brottsofferjourens Youtube-kanal. ■

FOTO REBECCA DUREN

FOTO REBECCA DUREN

FOTO REBECCA DUREN

Marie Lundin Karphammar, barnrättsjurist, Elena Luckey, verksamhetsutvecklare Barn och unga på Brottsofferjouren och Tove Kjellander, barnrättsexpert, föreläste under konferensen om barnkonventionen.

Med barns rätt i fokus

Barn som utsätts för brott måste få adekvat information om vilka rättigheter de har och vilken hjälp de kan få.

Det är ett år sedan barnkonventionen blev svensk lag – vad har det inneburit för barns rättigheter i praktiken och hur kan vi göra barn delaktiga på riktigt? Det var frågor

som ställdes när Brottsofferjouren höll barnrättskonferens. Bland annat föreläste Märta Stenevi, jämställdhetsminister och Elisabeth Dahlin, barnombudsman, om hur de tänker kring barnkonventionen som lag. Det gavs också möjlighet att konkret arbeta och reflektera tillsammans med barnrättsexperten Tove Kjellander och barnrättsjuristen Marie Lundin Karphammar, sakkunnig Barnets rättigheter på Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). ■

Samarbetet med socialtjänsten ska stärkas

Brottsofferjouren Sveriges förbundsstyrelse har en pågående diskussion i frågan: Hur kan Brottsofferjouren vidareutveckla brottsofferstödsverksamheten? En arbetsgrupp har nu tillsatts för att utveckla närmare samarbete och samverkan med kommunernas socialtjänster. Lokala brottsofferjourer har olika former av kontakter med kommuners socialtjänster, allt

från obefintliga till regelbundna strukturerade kontakter.

Grundidén med förbundsstyrelsens uppdrag är att den utsedda arbetsgruppen bland annat ska presentera olika sätt för lokala jourer att söka former för att än bättre utveckla ett gott samarbete och samverkan med socialtjänsten, bland annat genom att lyfta fram goda exempel. ■

Barnfridsbrott på gång

Regeringen föreslår ett nytt brott – barnfridsbrott – som innebär att det blir straffbart att utsätta ett barn för att bevittna vissa brottsliga gärningar, såsom vålds- och sexualbrott, i nära relation.

Straffet för brott av normalgraden föreslås vara fängelse i högst två år. Grovt barnfridsbrott föreslås leda till fängelse i lägst nio månader och högst fyra år. Vidare föreslås också att rätten till särskild brottsskadeersättning för barn som bevittnar brott ersätts med en rätt till skadestånd. För att stärka barnens ställning generellt utvidgas även uppdraget för den som är särskild företrädare för ett barn enligt lagen om särskild företrädare för barn.

Vid detta nummers pressläggning har riksdagen ännu inte röstat ja till lagförslaget, men beslut är planerat att tas i maj. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2021. ■

Ett nytt barnfridsbrott skulle innebära att det blir olagligt att utsätta ett barn för att bevittna vissa brottsliga gärningar, såsom vålds- och sexualbrott, i nära relation.

1,57 miljoner

brott (cirka) polisanmälades under 2020, vilket är en ökning med 18 500 brott jämfört med 2019. Det visar statistik från Brottsförebyggande rådet (Brå). Pandemins påverkan på antalet anmälda brott bedöms som begränsad, men minskningar av vissa brottstyper inom kategorierna brott mot person och stöldbrott, såsom misshandel av obekant och övrig stöld, tros vara en effekt av pandemin.

Ny webbutbildning om samtyckeslagen

En ny webbutbildning med tillhörande lärarhandledning ska öka kunskapen i skolan om sexualbrottslagstiftningen. Utbildningen har tagits fram av Brottsoffermyndigheten på uppdrag av regeringen.

– Skolan är en väldigt viktig arena för att nå ut med information till unga. Med utbildningen vill vi ge elever kunskap om vad lagstiftningen innebär. Vårt huvudbudskap är att sex alltid är frivilligt, annars är det ett brott, säger Annika Öster, generaldirektör vid Brottsoffermyndigheten, i ett pressmeddelande.

Utbildningen riktar sig i första hand till grundskolans årskurs sju till nio, gymnasieskolan, och till gymnasiesärskolan. Materialet kan också användas i grundsärskolan och på introduktionsprogrammen. Läs mer på frivilligtsex.se/skola ■

Många brottsoffer vill kommunicera digitalt

Brottsoffer som ansöker om brottsskadeersättning kan numera kommunicera digitalt med Brottsoffermyndigheten. Det digitala alternativet används av över hälften av de som ansöker om ersättning, konstaterar myndigheten.

– Syftet med projektet har varit att vi ska bli ännu mer tillgängliga och ge brottsoffer ett bättre digitalt bemötande. Förhoppningen är också att det på sikt ska kunna bidra till

snabbare handläggning och därmed också kortare handläggningstider, säger Åsa Lundmark, chef för brottsskadeenheten på Brottsoffermyndigheten, i ett pressmeddelande. ■

”Att berätta blev det enda sättet att överleva”

För Annelie Wessman var barndomen något hon bara ville ta sig genom. Sedan skulle det riktiga livet börja. Men som vuxen insåg hon att hennes historia inte kunde tigas ihjäl. Nu har hon skrivit en bok om de sexuella övergreppen hon utsattes för som liten och hon hoppas kunna inspirera fler att våga berätta.

Text: Amanda Säfström

I boken ”Jag är Annelie. Bruten tystnad” berättar Annelie Wessman om hur hon utsattes för sexuella övergrepp från tidig ålder. Förövarna var män i hennes mammas närhet.

– Som liten var det mammas bästa vän som var förövaren. Hon visste vad han gjorde men lät det ske. När jag blev äldre sålde min mamma mig till flera olika män. Det gav henne pengar till sitt missbruk, berättar Annelie Wessman.

Att Annelies namn är en del av

”Som barn fick jag aldrig vara någon. Barn skulle lyda och inte störa. Jag fick aldrig en egen identitet och undrade ofta om jag fanns på riktigt.

Annelie Wessman.

bokens titel har en symbolisk betydelse – det markerar att hon är en egen person med en egen historia.

– Som barn fick jag aldrig vara någon. Barn skulle lyda och inte störa. Jag fick aldrig en egen identitet och undrade ofta om jag fanns på riktigt.

Som liten försvann Annelie ofta in i sin egen fantasivärld. Den var en av hennes fristäder där hon kunde spendera timmar. Den andra fristaden där hon kände sig trygg var hennes mosters hem – den enda plats där hon kände sig välkommen.

– Jag kunde ta med mig mina syskon och gå dit mitt i natten. Hemma sov vi på gamla handdukar och nerkissade lakan, men hon bäddade rent åt oss när vi kom. Där kände jag mig aldrig som ett problem. När jag följde med kompisar hem någon gång kände jag av att deras föräldrar inte ville ha mig där eftersom

”Om man i skolan hade pratat om sexuella övergrepp hade jag kanske förstått att det jag utsattes för var fel.

jag luktade äckligt och mina kläder var smutsiga och trasiga.

I skolan var det heller ingen vuxen som uppmärksammade Annelies utsatta situation.

– Jag var bara den där jobbiga ungen som aldrig hade matsäck med mig eller kläder efter väder. Om det funnits en lärare som hade försökt bygga en relation med mig hade jag antagligen berättat, men ingen såg mig. Jag fick heller aldrig lära mig att bara jag och ingen annan har rätt till min kropp.

Om man i skolan hade pratat om sexuella övergrepp hade jag kanske förstått att det jag utsattes för var fel.

Övergreppen upphörde först i tonåren när Annelie kunde hålla sig borta från hemmet och hennes mamma försvann in i ett allt tyngre drogmissbruk.

” Jag tänkte att jag kunde lägga allt jag varit med om i en stor svart sopsäck, knyta ihop och slänga bort den. Men istället var det som att bli förgiftad inifrån.

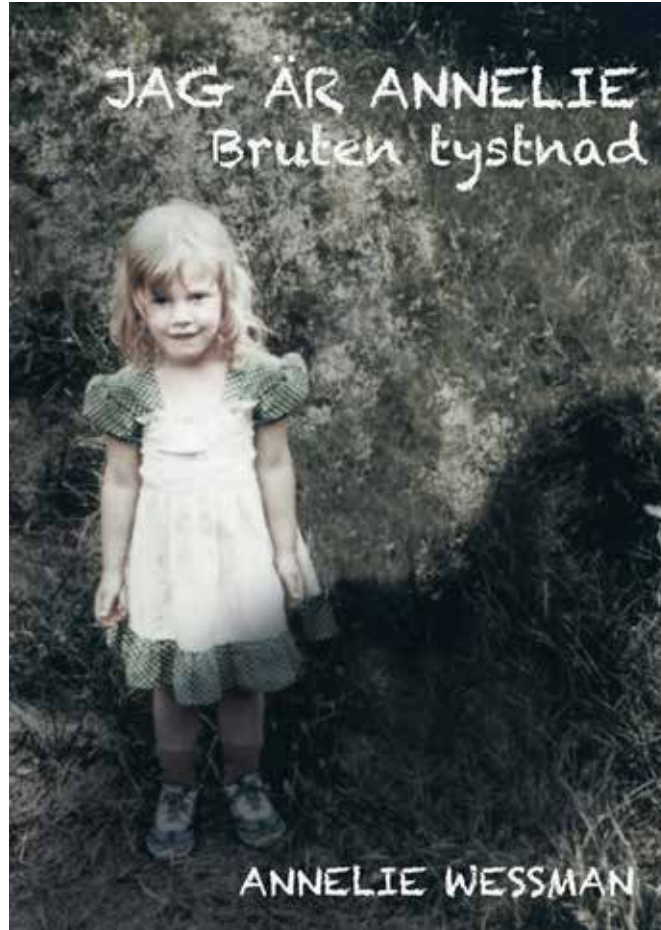
Som vuxen bildade Annelie familj och har idag ett jobb som hon trivs med inom bevakningsbranschen. Barndomen ville hon bara glömma och lägga bakom sig.

– Jag tänkte att jag kunde lägga allt jag varit med om i en stor svart sopsäck, knyta ihop och slänga bort den. Men istället var det som att bli förgiftad inifrån.

Hon mådde dåligt och brottades med tankar på att ta sitt liv. Vändningen kom när hennes äldste son frågade varför hon inte var som andra mammor.

– Då valde jag att söka hjälp för hans skull. Jag har alltid spelat en roll och försökt upprätthålla en fasad. Jag har varit en ja-sägare och så rädd för att inte alla ska tycka om mig. Men till slut gick det inte längre.

Hon sökte hjälp och efter utredningar fick hon veta att hon har ADHD och Aspergers syndrom. Det kunde delvis förklara en del av utanförskapet hon alltid känt. Det skulle dröja innan hon vågade berätta om barndomen, men till sist började hon tala med en psykolog hon fått förtroende för under utredningarna. Så småningom började hon också

Boken "Jag är Annelie. Bruten tystnad" är utgiven på bokförlaget Amaranth Creative Publishing och har precis även släppts som e-bok.

berätta för sin närmaste omgivning. Reaktionerna var blandade, men av sina närmaste kollegor på jobbet fick hon mycket stöd. Efter uppmuntran från dem började hon också skriva ned sina upplevelser och med hjälp av en tidigare kollega som idag driver ett bokförlag blev hennes texter till en bok.

– När jag började berätta var det flera släktingar som ville att jag

skulle sluta prata om det som hänt. Boken är mitt sätt att få berätta från A till Ö utan avbrott, säger hon.

Trots att Annelie Wessman var rädd och nervös inför utgivningen av boken beskriver hon det som en stor lättnad att inte längre gå och bära på en stor hemlighet.

– Jag hoppas att boken ska få fler att våga berätta. Att det jag och andra varit med om inte ska vara så skamligt. Jag vill också visa att det trots allt går att överleva. Att det går att få ett bra jobb och att ha en familj. ■

” Jag hoppas att boken ska få fler att våga berätta. Att det jag och andra varit med om inte ska vara så skamligt.

Fråga experterna

Eva Andersson är advokat. Till vardags arbetar hon oftast som målsägandebiträde där hon hjälper och stödjer brottsoffer att driva sina mål. Hon har också skrivit boken "Målsägandebiträdet i rättsprocessen".

Åsa Lundmark är chef för Brottskadeenheten på Brottsförmyndigheten. I Tidningen Brottsoffer svarar hon på frågor om brottsskadeersättning och skadestånd.

Anneli Svensson är socionom och legitimerad psykoterapeut. Hon har tidigare arbetat inom kriminalvården, socialtjänsten och med RFSL:s brottsofferjour. Hon har lång erfarenhet av brottsofferstödande arbete.

Har du frågor till expertpanelen? Skicka dem till fragaexperten@boj.se. Experterna har enbart möjlighet att besvara de frågor som publiceras i tidningen. Vi tar oss friheten att korta ned de frågor vi får.

Vad händer med barnets ersättning?

Fråga: Vad händer om ett barn får brottsskadeersättning? Går pengarna då till barnets föräldrar? Eller blir de skyddade på något sätt så att barnet själv kan få pengarna senare när det blivit vuxet?

Svar: Det är väldigt angeläget att brottsskadeersättning som betalas ut till ett barn verkligen kommer barnet till godo. Brottsoffermyndigheten ser alltid till att ersättningen sätts in på ett konto i barnets namn. När den utbetalda ersättningen är högre än ett prisbasbelopp (47 600 kronor) finns dessutom ett krav på att ersättningen ska sättas in på ett konto försett med överförmyndarspär. Det innebär att uttag från kontot bara får göras efter tillstånd från kommunens överförmyndare. Tanken är att föräldrarna inte ska ha fri tillgång till pengarna utan

”Det är väldigt angeläget att brottsskadeersättning som betalas ut till ett barn verkligen kommer barnet till godo.

Åsa Lundmark, chef Brottskadeenheten.

att de bara ska användas till saker som är till nytta för barnet.

Även i vissa andra fall sätts ersättningen in på ett spärrat konto, trots att det är fråga om lägre belopp. Det kan till exempel vara när det är någon av föräldrarna som utsatt barnet för brott. Spärren på kontot finns kvar till dess barnet fyller 18 år.

ÅSA LUNDMARK CHEF BROTTSSKADEENHETEN

Jag handlade i självförsvar – kan jag dömas?

Fråga: Var går gränsen för självförsvar? Jag jobbar i butik och för ett tag sedan blev jag anfallen av en man som handlade hos oss. Han var på mig, slogs och skrek och jag blev väldigt rädd. Till slut knuffade jag till honom hårt för att få bort honom och han ramlade baklänges. Efter det fick jag hjälp av kollegor.

Det gjordes en polisanmälan, men nu har jag fått veta att han anmält mig också. Kan jag bli dömd för att ha knuffat honom, trots att jag bara försökte skydda mig själv?

Svar: Med hänvisning till din beskrivning av händelsen tror jag inte du behöver oroa dig. Ditt handlande utgör nödvärn och du har rätt till nödvärn vid

”Ditt handlande utgör nödvärn och du har rätt till nödvärn vid ett påbörjat eller överhängande brottsligt angrepp på person eller egendom, vilket är fallet i din situation

Eva Andersson, advokat.

ett påbörjat eller överhängande brottsligt angrepp på person eller egendom, vilket är fallet i din situation. Du har ju blivit angripen av den här personen med våld och du har rätt att försvara dig.

Enligt vad du berättar har du inte använt mer våld än vad nöden kräver. Du försvarar dig mot slag och hot med en knuff och ditt handlande är, enligt min mening, försvarligt. Det borde ju även kunna intygas av dina kollegor att du utsatts för våld av den här mannen. De är vittnen och bör kallas till din fördel om nu anmälan mot dig leder till åtal. Lycka till!

EVA ANDERSSON ADVOKAT

Skicka din fråga till

fragaexperten@boj.se

TEMA

Våldsutsatta barn

Så påverkas barn av våld i nära relation. Professor Kjerstin Almqvist om vad forskningen visar. **Sid 10**

”Barnen hamnar i skuggan” Rapport visar hur barnens behov ofta glöms bort i den akuta fasen. **Sid 12**

”Varje jul önskade jag att jag skulle få en ny pappa” Sanna, 28 år, om hur våldet under uppväxten påverkat henne. **Sid 14**

Så påverkas barn av våld i nära relation

För barn som växer upp med våld finns ingen lugn stund utan våldet är ständigt närvarande. I familjer där en vuxen utövar våld mot en annan vuxen finns även en större risk att det också förekommer våld mellan syskon.

Text: Yamile Lindgren Foto: Therese Wiberg

Gränsen mellan vanligt syskonbråk och när ett syskon utsätts för fysiskt eller psykiskt våld är svår att definiera.

– Jag har inte sett en sådan definition och det är inte heller känt hur vanligt syskonvåld är, säger Kjerstin Almqvist, professor i medicinsk psykologi och en av Sveriges främsta inom forskning om barn som bevittnat eller utsatts för våld i nära relation samt syskonvåld.

Hon berättar att det i familjer där det förekommer våld bland de vuxna finns en större risk att det också förekommer syskonvåld.

– Det finns ett mönster som går igen i hela familjen, det handlar om styrka och makt, någon använder våld mot den som är svagare, bröder slår systrar, äldre slår yngre syskon ...

”Barnet går på högspänn hela tiden, iakttar och försöker agera så att det ska minska risken för nästa våldshändelse. Det påverkar deras liv väldigt.

Inte heller tycks varken de vuxna eller barnen i en familj där det förekommer våld mellan

föräldrarna reagera mot våld mellan syskon i lika stor utsträckning som i familjer där vuxenvåld inte förekommer.

– När frågan om syskonbråk tas upp i frågespalter brukar föräldrarna få ganska lugnande svar, till exempel att alla syskon bråkar och att det hör till deras utveckling och sätt att hantera känslor och relationer. Vi har haft en benägenhet att normalisera syskonvåld, delvis för att det är så vanligt förekommande och dels så svårt att dra gränser. Det är bara de riktigt klara utåtagerande fallen, till exempel sexuellt våld mellan syskon, som vi reagerar på för där är gränslinjen så klar.

Hur kan det vara att växa upp med ett våldsamt syskon?

– Det finns mycket data på hur barn påverkas av våld under uppväxten,

de får psykiska men, sämre social förmåga och sämre kognitiv utveckling. Detta gäller både i

samband med syskonvåld eller när en förälder utsätts för våld av den andra. Jag tror inte att det finns skillnader mellan att bevittna våld eller att själv utsättas, det är lika skadligt och därför är det viktigt att framhålla att barn som bevittnar våld i hemmet kan drabbas lika mycket som den som blir misshandlad.

Kjerstin Almqvist,
professor i medicinsk psykologi

Kjerstin Almqvist var själv med att mynta uttrycket ”barn som bevittnar våld”, ett begrepp som hon kan ifrågasätta i dag.

– Då trodde man att barn inte var med när våldet i hemmet skedde och därför myntades uttrycket för att tydliggöra att barnen för det mesta faktiskt är med, på plats och direkt utsatta. ”Att bevittna våld” inkluderar även att barn hör, ser skador och på andra sätt upplever våldet. Ofta är små barn dessutom till och med i

Våldsutsatta barn

TEMA

” Jag skulle önska att barn som är rädda för en vårdnadshavare och inte vill träffa den föräldern skulle få slippa det och ha en större påverkansgrad.

För ett barn som upplever våld hemma kan konsekvenserna bli stora. ”De utvecklar problembeteenden av olika slag, att man blir spänd, bråkig, hyperaktiv, utåtagerande”, säger Kjerstin Almqvist, professor i medicinsk psykologi.

mammans famn när misshandeln pågår. Barnen blir skrämda, försöker gå emellan, blir själva slagna, försöker gömma sig och så vidare ... Det är viktigt att lyfta fram att de alltså själva är utsatta och deltagare av våldet.

För ett barn som upplever våld hemma finns det ingen lugn tid eller paus. När våldet inte pågår är man hela tiden på sin vakt och rädd för när det ska ske igen.

– Barnet går på högspänn hela tiden, iakttar och försöker agera så att det ska minska risken för nästa våldshändelse. Det påverkar deras liv väldigt.

Hur påverkas barnen?

– De utvecklar problembeteenden av olika slag, att man blir spänd, bråkig, hyperaktiv, utåtagerande. Hjärnan utvecklar egenskaper som gynnar överlevnad. Barnens vardag påverkas också, massor. De är dels sällan med på fritidsaktiviteter, de kan inte bli hämtade, be om pengar och skjuts – för allt sådant kan utlösa ett våldsbrott. Du kan inte ta hem kompisar eller be om hjälp med läxor för det kan också innebära en risk.

Vilket stöd saknas?

– Jag skulle önska att barn som är rädda för en vårdnadshavare och

inte vill träffa den föräldern skulle få slippa det och ha en större påverkansgrad. Vi har en lagstiftning och praxis på det här området som gagnar barn i allmänhet väldigt bra – att ha kontakt med båda föräldrarna efter en skilsmässa för att det är bra och viktigt – men man har samma synsätt även när de gäller de här våldsutsatta barnen och det gagnar inte dem att ha kontakt med en vårdnadshavare som de är rädda för. Den lilla forskning som ändå finns visar att fortsatt kontakt med en aggressiv förälder stöder att barnet utvecklar likadant aggressivt och våldsbenäget beteende. ■

”Barnen hamnar i skuggan”

Hur påverkas barnens liv av våld hemma och av att tvingas bryta upp från sin vardag när de bor på skyddat boende? I Bris och Sveriges Stadsmissioners rapport ”Min tur att berätta” har psykologen Malin Rekke intervjuat 20 barn i åldrarna 3 till 16 år för att få fram barnens röster och erfarenheter.

Text: Yamile Lindgren **Foto:** Therese Wiberg

– **Hela rapporten är präglad** av att barnen upplevde att de inte blir lyssnade på eller tagna på allvar. Barnen var väldigt angelägna att berätta. Det är en myt att barn håller tyst. De berättar inte för att ingen frågar, säger psykologen Malin Rekke.

Barn som kommer till skyddat boende räknas endast som medföljande till mamman och det finns inga rutiner för dokumentation och säkerhetsbedömningar för barn som för mamman.

– Det är som att de bara är ett bagage. Inget av de 20 barnen som jag pratade med upplevde att de fick något ordentligt stöd på det skyddade boendet.

Skyddade boenden är inte reglerade så det finns inte så bra koll på hur barnen har det där. Något som förvånade Malin Rekke är att ingen har ansvar för att barnen får sin skolgång.

– Vi har skolplikt men flera barn hade långa uppehåll från skolan, ibland flera månader, och inget av barnen hade gått på förskolan under

Malin Rekke, psykolog.

tiden på skyddat boende. Det blev också tydligt att de skyddsfaktorer som vi vet finns i skolan och andra nätverk, de sociala stöden, dras bort när man tvingas leva gömd.

Vad efterfrågade barnen?

– De ville vara ute mer och ha vuxna som bara fanns till för dem. De ville också ha foton på de som jobbade på boendet. Det är enkla saker som ingen tänker på.

”Många barn upplevde att det var fel på dem, att de inte förstod varför de var så arga och inte kunde koncentrera sig, men samtidigt var de frustrerade för att ingen frågade eller förklarade för dem.

Myndigheter vet att barnen lever i våld men ofta saknas den vetskapen hos skolan och förskolan. Detta gör att man lätt lägger problemen och skulden hos barnet självt.

– Därmed vet skolpersonal inte varför barnet till exempel är så argt utan ger honom ”bara” en personlig assistent. Många barn upplevde att det var fel på dem, att de inte förstod varför de var så arga och inte kunde koncentrera sig, men samtidigt var de frustrerade för att ingen frågade eller förklarade för dem.

Frustrationen kunde också handla om syskonen. Många gånger splittras syskonen, vissa placeras till exempel hos pappan.

– I de relationerna behöver barnen hjälp att prata om känslorna. Många är arga på sina syskon och

”Det är som att de bara är ett bagage. Inget av de 20 barnen som jag pratade med upplevde att de fick något ordentligt stöd på det skyddade boendet.

Våldsutsatta barn

TEMA

”Det faktum att vuxna inte frågar, lyssnar, berättar och informerar förminskar barnen och gör dem praktiskt taget rättslösa. Rapporten visar tydligt hur barns stödbehov ofta hamnar i skuggan av den vuxnas problem”, säger psykologen Malin Rekke.

den ilskan kan sprida sig och riktar sig mot andra. Barnen var arga och oroliga för att syskonen fick komma hem till pappan och tyckte det var märkliga och inkonsekventa beslut som vuxna tog att ett barn måste skyddas från pappan men inte alla.

Umgänget med pappan under tiden på skyddat boende är en annan svårighet för barnen.

– Det är precis som att man tror att nu är faran över men för barnen fortsätter det ju för oftast har föräldrarna gemensam vårdnad och umgänge. Så du lever i skydd för någon som är farlig för dig men varannan helg ska du ändå ut och träffa den människan och umgås med den utan att säga var du och mamma bor – trots att pappa frågar ut en och trots att våldet och hoten fortsätter och ofta dessutom trappas upp. Inget av barnen i studien ville ha umgänge

med sina pappor men flera var tvungna att ha det.

Det faktum att barnen så enhälligt upplevde att vuxna inte frågade dem om deras upplevelser trots att de visste vad som hänt visar på stor okunskap tycker Malin Rekke.

– Vi tänker att de kanske inte klarar av det, att barnen inte ska behöva prata om så jobbiga saker och återuppleva våldet, men barnen vill och behöver få prata om det. Jag tror att mycket handlar om egen skuld och rädsla för det som är obekvämt. Det finns en instinkt att vi inte ska lägga oss i så mycket om vad som händer i andra familjer men också en vetskap om att det oftast inte händer något om man anmäler och då har man kanske ”ställt till det” i stället och då är det lättare att backa och inte agera. Men det vuxenvärlden gör gång på gång är att svika barnen. ■

Handlingsplan för att stärka barns rättigheter

Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen svensk lag. För att öka kunskapen om barnkonventionen har en handlingsplan utarbetats inom Brottsofferjouren. Handlingsplanen beskriver hur alla inom organisationen tillsammans ska arbeta för att stärka barns rättigheter. ■

Material för att prata med barn och unga om brottsutsatthet

Diskussionsmaterialet ”Ung och brottsutsatt – vad gör du?” har tagits fram av Brottsofferjouren och vänder sig till vuxna som arbetar med unga 13-18 år. Materialet består av en handledning för vuxna med förslag på övningar och diskussionsfrågor och är kopplat till en film som vänder sig till unga. Läs mer och beställ på www.brottsofferjouren.se ■

”Varje jul önskade jag att jag skulle få en ny pappa”

För Sanna, 28 år, var uppväxten präglad av våldet hennes pappa utövade mot både henne och hennes mamma. Idag önskar hon att hon hade fått hjälp för sitt trauma redan som liten. ”Då hade priset som jag betalar kanske inte blivit så högt”, säger hon.

Text: Yamile Lindgren **Foto:** Therese Wiberg

Treåriga Sanna sitter och gråter. Det gör ont i kroppen och hon förstår inte varför. Hon ser en svart gestalt framför sig och allt känns fel. Det ska inte vara så här. Det är fel att han har slagit henne.

Det har gått 25 år sedan händelsen men fortfarande är minnet glasklart. Det är det första minnet Sanna har från våldet som hennes pappa utsatte både henne och hennes mamma för.

– Jag minns att jag inte hade upplevt det tidigare och att den här händelsen spräckte normaliteten för efter det fortsatte våldet, berättar Sanna.

Åren som följde innehöll nästan dagligt våld, dödshot – och tystnad.

– Han sa aldrig förlåt. Han verkade aldrig ångra eller hejda sig.

”Han sa aldrig förlåt. Han verkade inte ångra eller hejda sig. Efteråt betedde han sig som om inget hade hänt.

Efteråt betedde han sig som att inget hänt. Och mamma var tyst. Vi visste båda vad som skedde, vad vi båda utsattes för, men vi pratade aldrig om det.

Sanna var tyst under uppväxten och ingen utomstående märkte vad hon eller mamman utsattes för.

– I början slog han med öppen handflata men sedan blev det värre. Han använde knytnävar, cykelpump, mattpiska, en vit pekpinne ... Jag hade svårt i skolan och han använde det emot mig. Sa att jag var dum i huvudet när jag hade svarat fel i matten och därför skulle han straffa mig.

Utanför hemmet var pappan trevlig och generös, det provocerade Sanna som visste att det bara var en fasad.

– Han var charmig, social och generös med pengar till sina vänner, det var en så förvrängd bild. När han var hemma var jag extremt rädd för honom. Jag kunde kräkas av rädsla och utvecklade tidigt PTSD. Varje jul önskade jag att jag skulle få en ny pappa.

”Jag hade svårt i skolan och han använde det emot mig. Sa att jag var dum i huvudet när jag hade svarat fel i matten och därför skulle han straffa mig.

Sanna minns att hon inte fick vara sig själv, att hon inte fick vara ett barn.

– Jag fick inte känna saker, inte gråta, inte bli arg, inte trotsa. Det påverkade mig i relationer till andra människor och att jag blev avstängd på något sätt. Jag hade inga vänner utan var mest ensam.

Vändpunkten kom när Sanna var elva år.

– Jag hade varit på kalas när det plötsligt vred sig i magen. Jag vet inte varför men jag kände bara att jag behövde gå hem. Det stod en polisbil utanför och jag förstod direkt vad det handlade om.

Sannas pappa kom ut med två

Våldsutsatta barn

TEMA

Fler berättelser om våld

- Initiativet SE BARNEN vill ge barn och unga med upplevelser av våld i hemmet hjälp med sitt trauma och verktyg för att må bra. Det görs genom att sprida information och att bryta tabun om våld i hemmet, öka känslan av samhörighet och skapa positiva förebilder samt att stärka det samhälleliga ansvaret över de utsatta
- Bakom SE BARNEN står produktionsbolaget Film & Tell tillsammans med 18 partners, bland annat Brottsofferjouren Sverige.
- Besök sebarnen.org för att läsa mer och ta del av fler berättelser om hur det kan vara att växa upp med våld.

När Sanna var liten upplevde hon att hon inte fick vara ett barn på riktigt: "Jag fick inte känna saker, inte gråta, inte bli arg, inte trotsa. Det påverkade mig i relationer till andra människor och att jag blev avstängd på något sätt. Jag hade inga vänner utan var mest ensam", berättar hon. Barnet på bilden har ingen koppling till artikeln.

Våldsutsatta barn

” Jag vet inte varför men jag kände bara att jag behövde gå hem. Det stod en polisbil utanför och jag förstod direkt vad det handlade om.

poliser. I lägenheten var det ett stort hål i väggen och på golvet låg glas-skärvor från en kruka. Sanna lämnades ensam av polisen men ganska snart kom hennes mamma hem.

– Pappa hade spräckt hennes läpp och hon hade en blåtira. Hon berättade att han hade slagit ner henne och sparkat henne och att hon inte förstod hur hon kom upp men att hon hade sprungit till macken och ringt polisen.

Pappan dömdes till fängelse för misshandeln och under tiden fick Sanna och hennes mamma flytta till en ny lägenhet. Efter nio månader släpptes pappan och efter en händelse där han återigen blivit hotfull fick han kontaktförbud. Vid några tillfällen såg Sanna sin pappa på stan och blev mycket rädd för honom, men sedan dess har hon inte haft kontakt med honom.

– Jag hatar honom. Han erkände bara våldet mot min mamma. Jag önskar att jag hade fått hjälp för mitt trauma redan som liten, då hade priset som jag betalar kanske inte blivit så högt.

Sanna lider fortfarande av svår PTSD, känner rädsla, får panikång-

Idag bor Sanna inte längre i Sverige. Hon berättar att hon inte känner sig säker här eftersom hon är rädd för att stöta på sin pappa igen. Barnet på bilden har ingen koppling till artikeln.

est och har svårt att avsluta något som hon påbörjat. I perioder har hon haft långtidsdepressioner, druckit mycket och varit inlagd. Slutligen

bestämde hon sig för att bryta upp.

– Jag känner mig inte säker i Stockholm, jag är rädd för att stöta på honom igen så nu bor jag utomlands och det känns lite bättre även om jag fortfarande lider på många sätt. ■

Fotnot: Sanna heter egentligen något annat.

” Jag önskar att jag hade fått hjälp för mitt trauma redan som liten, då hade priset som jag betalar kanske inte blivit så högt.

Aya Turani fick årets Eva-pris

Bland 16 nomineringar har Aya Turani i Brottsofferjouren Fyrbodal, tilldelats årets Eva-pris av Tjejjouren Eva.

En del av motiveringen lyder: "Aya har genom sitt brinnande intresse för att stötta kvinnor och barn skapat möjligheter för ett jämställt samhälle fritt från våld."

Det började med en stark föreläsning i gymnasiet om våld, utsatthet och hur vi ska bemöta varandra.

– Jag blev jätteberörd, berättar Aya. Hon kände direkt att hon ville engagera sig och kontaktade Brottsofferjouren, där hon är stödjare sedan något år tillbaka.

Hon ville få ungdomar att engagera sig mot våld. Så på ungdomskulturhuset Timjan i Vänersborg satte hon i gång med en utställning som ungdomarna gjorde tillsammans.

– Utställningen visades på Timjan. Sedan hörde min gamla skola av sig och ville att den skulle visas för eleverna där.

En massa ungdomar blev jätteintresserade och följden blev att de nu följer Aya på hennes instagram-konto, där hon lägger ut statistik och information.

Men Aya ville göra mer. Hon skrev till chefen för UN-women i Sverige, som bjöd henne till organisationens huvudkontor i Stockholm. Så kom det sig att Aya startade den första ungdomsgruppen i Sverige tillsammans med UN-women.

Gruppen har bakat och tillverkat armband som de sålt på torget där pengarna

FOTO: PRIVAT

Den 25 i varje månad brukar Aya Turani klä sig i orange. Färgen representerar en värld fri från våld och kommer av Orange Day, 25 november, som är FN-dagen mot våld mot kvinnor och flickor.

oavkortat gått till UN-women i Sverige. Den 25:e i varje månad klär de sig i orangea kläder och är det fint väder kan Aya få ihop Brottsofferjouren och vänner till en manifestation. Färgen orange representerar en värld fri från våld och kommer av Orange Day, 25 november, som är FN-dagen mot våld mot kvinnor och flickor.

– Vi utmanar folk att klä sig i orange, visa respekt och stå upp mot våldet, säger Aya.

Genom sitt brinnande engagemang har hon blivit en stor förebild för många tjejer.

Hon är bara 19 år och har tre olika timanställningar och vikariat. Dessutom

pluggar hon för att så småningom bli socionom eller beteendevetare.

BROTTSOFFERJOUREN FYRBODAL
LISBETH BENGTTSSON

Fakta Tjejjouren Eva

- Tjejjouren Eva är en ideell förening som arbetar för att stötta och stärka unga tjejer.
- Syftet är att skapa en mötesplats där personer som identifierar sig som tjejer kan finna stöd och gemenskap.
- Tjejjouren samverkar med Trollhättans Stad och Vänersborgs kommun.

Jourerna berättar

FOTO STEFAN MORTENSEN

Panelen diskuterade den svåra frågan hur vi gemensamt kan stoppa våldet i ungas relationer. Från vänster Peter Söderström, Gender Equality Vision, Rita Grünbaum och Elin Holmgren, Vårdighetsverket, och Erika Gyllenswärd, ungdomsutredare vid polisen i Västra Fyrbodol, Strömstad.

Panel samtal om våld i ungas relationer

Öka kompetensen och samverka på riktigt på alla plan! Det var den röda tråden i konferensen Våld i ungas relationer som genomfördes av polisen, Brottsofferjouren och Strömstads och Tanums kommuner.

Läget är akut. Enligt Brottsförebyggande rådet, Brå, har 23 procent av tjejerna 16–24 år utsatts för våld i nära relation och 14 procent av killarna. Mörkertalet är stort. Bara 5 procent har anmält till polisen.

Initiativet till konferensen kom från polisen i Strömstad – ungdomsutredare Erika Gyllenswärd och kommunpolisen Sara Olsson. På senvåren förra året kall-

lade de till möte med folkhälsosamordnarna i Strömstads och Tanums kommuner och Brottsofferjouren Fyrbodol.

Så kom Covid 19. Men arbetsgruppen tänkte om och satsade digitalt. De fick accept från sina respektive ledare på toppnivå, och så var arbetet i gång.

På konferensen medverkade Peter Söderström från Gender Equality Vision, som föreläste om pornografi, maskulinitetsnormer och hur porren kan kopplas till våld i relationer. Enligt statistik börjar unga i Sverige titta på porr när de är cirka 11 år gamla. Enligt Folkhälsomyndigheten tittar 70 procent av männen på porr och 70 procent av kvinnorna gör det

inte. Var fjärde pojke, 18 år, porrsurfar dagligen.

– Porren idag är våldsam och tortyrliknande och väldigt lätt att komma åt, förklarade Peter Söderström.

– Och det finns gigantiska pengar bakom. Kvinnor förnedras och avhumaniseras, samtidigt som manlighet förknippas med styrka och aggressivitet. Sex har blivit våld. Unga killar vill pröva det som de ser i porrfilmer på sina flickvänner, som kan bli utsatta för strypsex och annat vidrigt som inte alls känns okej.

Elin Holmgren och Rita Grünbaum från Vårdighetsverket förklarade att våld i relationer är en process, ett mönster av

Jourerna berättar

systematiska kränkningar och förödmjukelser, som handlar om inskränkningar i friheten, hot, trakasserier, misshandel och sexualbrott, som kan börja med subtila handlingar och sluta med grova brott som mord. Under 2020 dödades 16 kvinnor i Sverige av sin partner och under 20 år har 331 kvinnor mördats av den som de var tillsammans med och litade på.

Män står för största delen av våldet i världen, förklarade Rita och Elin. Och det är också flest män som tar livet av sig, 2/3 av självmorden begås av män.

Våldet börjar inte med misshandel utan med små subtila saker som gradvis normaliseras och blir grövre. Det kan få allvarliga konsekvenser. Utsatta tjejer tar ofta på sig skulden, skäms och tystnar, vilket innebär att våldet och kränkningarna normaliseras och blir grövre.

Det kan vara mycket svårt att bryta sig loss. Man bor i ett litet samhälle där alla känner alla, går i samma skola som förövaren och har samma kompisgäng. Ofta har förövaren hållhake på offret genom att hota med att lägga ut bilder, som alltid finns kvar på nätet, som aldrig riktigt kan tas bort och som kan dyka upp när som helst så att en framtida relation eller jobbkarriär blir förstörd.

Unga vänder sig ofta inte till vuxna för att få hjälp, utan till andra ungdomar. Varför?

– Det beror till stor del på hur de tror att omgivningen kommer att reagera, hur de kommer att bli bemötta: Ingen kommer att tro på mig. Det är nog inte så allvarligt.

Filmklipp visar att den psykiska misshandeln kan pågå mitt framför ögonen på oss vuxna, utan att vi har en aning om vad som händer. I filmen sitter en tjej i soffan och har fredagsmys med familjen när hon får massor av sms från sin kille: "Var är du?", "Du ska SVARA!", "Jag ska

straffa dig!" Och senare visas samma sekvens i killens familj. Han sitter och sänder dessa hotfulla, aggressiva sms och hans föräldrar märker ingenting.

– Att vara utsatt i unga år kan påverka hela livet, förklarar Rita och Elin. Många unga får det så här i sin första relation och har ingenting att jämföra med: Är detta normalt? Ska det vara så här?"

Vad kan vi tillsammans göra för att förhindra och förebygga? undrar konferensdeltagarna. Och svaren är:

– Vi måste ta snacket om gränsdragning, hur vi behandlar varandra och vad som är okej och inte. Men visst är det svårt när det handlar om strukturellt våld, när förminsningen av kvinnor syns överallt i reklam, musikvideos, porr och sämre löner och när tafsningar sker överallt, i skolkorridorer, på bussar, på fritiden. Det gäller att skaffa kunskap att upptäcka vad som pågår och mod att agera!

Och i den här frågan måste vi alla samverka – föräldrar, skola, ideella föreningar, myndigheter, politiker och andra beslutsfattare.

BROTTSOFFERJOURNEN FYRBODAL
LISBETH BENGTTSSON

Tips på viktiga sidor

- **ungarelationer.se** ger stöd och information till utsatta unga under 20 år.
- **unizonjourer.se** Unizon är riksförbund för över 130 idéburna kvinno-, tjej- och ungdomsjourer som arbetar för ett jämställt samhälle fritt från våld.
- **mfj.se** organisationen MÄN, som engagerar sig för en jämställd värld fri från våld och anser att mäns våld är mäns ansvar.
- **reality-check.nu** Startades för att främja ungas sexuella hälsa och förebygga sexualiserat våld samt sprida kunskap om pornografi och dess skadeverkningar.
- **snaf.se** SNAF betyder Sexualkunskapen ni aldrig fick. Lyfter viktiga och tabubelagda samtalsämnen, som alla borde prata om – särskilt mäns och killars våld mot tjejer och kvinnor.
- **jagvillveta.se** Information om vad som är brottsligt samt stöd och hjälp för den som blivit utsatt.
- **porrfribarndom.se** arbetar för att alla barn ska få definiera sin egen sexualitet utan porrindustrins påverkan. Ger också stöd till föräldrar.

Peter Söderström från Gender Equality Vision samt Rita Grünbaum och Elin Holmgren från Världighetsverket.

FOTO STEFAN MORTENSEN

Jourerna berättar

"Ändrade planer" för folkhälsan

Under 2020 utlyste Region Värmland medel till idéburna organisationer för att motverka pandemins påverkan på folkhälsan. Vi i brottsofferjourerna Värmland och Östra Värmland valde att gemensamt söka projektmedel för att nå ut till ungdomar och unga vuxna som lever med och utsätts för våld i nära relationer.

I samarbete med en reklambyrå tog vi fram ett antal kortfilmer "Ändrade planer". Här belyser vi problematiken, synliggör våldet och visar kontrollen och isoleringen som våldet kan medföra. Filmerna avslutas med uppmaningen att kontakta Brottsofferjouren innan det har gått för långt.

Nu är vi igång med visning av filmerna på Värmlands Trafiks bussar och efter sommaren även på Karlstads bussar. Dessutom marknadsför vi dem på våra sociala medier och ser redan att de blir uppmärksammade och når ut till målgruppen.

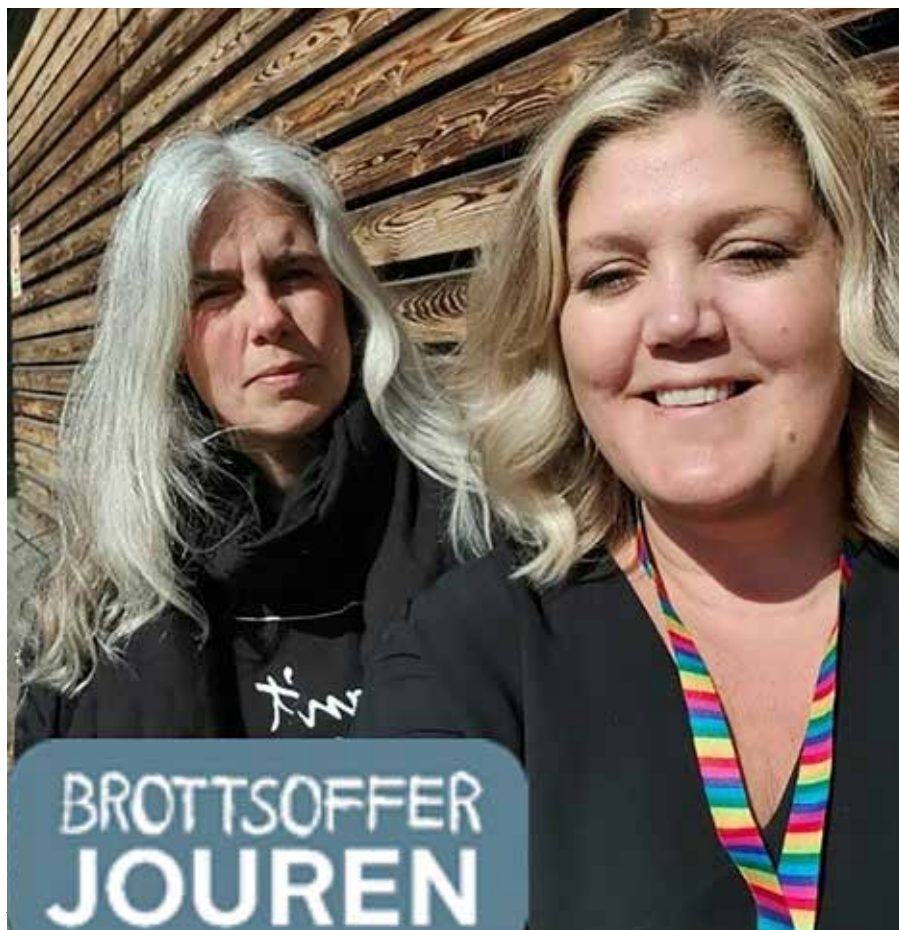
BROTTSOFFERJOUREN VÄRMLAND

BROTTSOFFERJOUREN ÖSTRA VÄRMLAND

ENSAMMA
Middag för fyra,
shit så mysigt!

Stillbild från brottsofferjourerna Värmlands och Östra Värmlands kampanj.

Veronica Blomberg och Sofia Lundström är nya samordnare i Brottsofferjouren Luleå.

Nya ansikten förstärker Norrbotten

Brottsofferjouren Luleå stärker upp organisationen och nyanställer två samordnare, Veronica Blomberg och Sofia Lundström. Jouren står inför ett generationsskifte på sikt och satsar på att stärka stödverksamheten i Norrbottens län.

– Vi vill att fler brottsutsatta, anhöriga och vittnen i Norrbotten ska få ta del av det stöd vi på Brottsofferjouren kan ge, säger Veronica.

Hon kommer närmast från arbete med stöd till barn som är brottsoffer och deras omsorgspersoner och har mångårig erfarenhet av socialt arbete.

Sofia har lång erfarenhet av rekryte-

ring, bemanning och eget företagande.

– Jag tror att vi kommer att komplettera varandra bra och tillsammans med den gedigna kunskap och erfarenhet som finns i jouren sedan tidigare finns alla förutsättningar att nå de mål vi har satt för verksamheten, att förstärka och utveckla brottsofferstödet i Norrbotten säger hon.

Veronica kommer att arbeta med stödpersonsverksamheten och extern information och Sofia med vittnesstödsverksamheten, rekrytering och kommunikation.

BROTTSOFFERJOUREN LULEÅ

Jourerna berättar

Skånes jourer i nytt samarbete

Tillsammans är vi starka är ett slående talesätt! I dessa tider är det om inte ännu viktigare att vi stöttar och hjälper varandra i de lokala jourerna. Samarbetet oss jourer emellan har vi i Skåne intensifierat under våren, dels marknadsföringsmässigt i sociala medier dels för alla våra volontärer.

I slutet av mars skapades ett inlägg till sociala medier som jourerna lade ut samtidigt på respektive Facebooksida och Instagram. Inlägget riktade sig till invånarna i hela Skåne för att informera om att det finns olika lokala jourer i Skåne och att nästan alla kommuner är anslutna till en Brottsofferjour. Kampanjen var väldigt lyckad och inlägget fick stor spridning då flera andra lokala jourer runt om i landet och Brottsofferjouren Sverige delade inlägget på sina kanaler.

Förra året ordnade Skånes jourer en gemensam volontärutbildning där Brottsofferjouren Sveriges verksamhetsutvecklare Barn och unga bjöds in för att prata om samtal med barn och unga, barnsyn och barnkonventionen. Det var uppskattat av volontärerna att få träffas från olika jourer. Det är också värdefullt för volontärerna att se att de är en del av en stor organisation med kollegor runt om i hela Sverige.

Detta ville vi kunna ordna även i år, trots pandemins hinder. Vi har under året manövrerat det digitala rummet och det har möjliggjort att vi kan hålla en gemensam volontärträff även i år.

Till årets föreläsning har vi lyssnat riktigt noga på volontärernas önskemål och behov. Tillsammans med slutsatsen

ILLUSTRATION BROTTSOFFERJOUREN MELLERSTA SKÅNE

från en rapport som psykologistudenter från Lunds universitet skrev efter att ha intervjuat volontärer från Brottsofferjouren i Mellersta Skåne och det som vi samordnare i de lokala jourerna har plockat ut kokade vi ned behoven i tre frågeställningar:

- Hur kan volontären avsluta ärenden där de känner att avslut är svårt?
- Hur kan volontären jobba för att hålla sig inom sitt uppdrags gränser och ramar när stödsökanden eller volontären upplever att det krävs mer?
- Hur kan volontären hantera sina känslor när de känner att deras "få hjälpa-behov" inte blir tillgodosedda, exempelvis när det inte finns så mycket att göra på tingsrätten eller den brottsutsatte inte svarar när volontären ringer?

Vi bjöd in en psykolog som höll en två timmar lång föreläsning för att prata och diskutera dessa frågeställningar med volontärerna.

Några av reflektionerna från våra volontärer var att de tyckte att föreläsningen var en av de bästa de varit på, även om det inte var så mycket nytt så är det bra att påminnas om att det vi gör är så värdefullt och viktigt även om det ibland känns som att man inte har gjort tillräckligt.

Vi avslutade kvällen med att konstatera att vi alla är fantastiska och att vi tillsammans gör skillnad för så många personer i Skåne genom att lyssna och vara ett stöd.

BROTTSOFFJOUREN MELLERSTA SKÅNE

Jourerna berättar

Starka tal fångslade många på kvinnodagen

Det blev succé för det digitala firandet av Internationella kvinnodagen i Trollhättan som ordnades av bland andra Integrationsforum mot rasism och Brottsofferjouren Fyrbodol.

Kurator Magda Augustsson på Trollhättans stads enhet mot våld i nära relation berättade om våld i nära relation.

– 97 procent av de som misstänks är män. En av fem ungdomar 16–24 år är utsatta. Äldre utsätts också, för våldet går inte i pension, och personer med funktionsvariationer är särskilt utsatta, berättade hon.

Vad är då våld i nära relation?

– Ett mönster från subtila handlingar till allvarliga brott som kan sluta med mord. Konsekvensen blir att kvinnan bryts ner mer och mer. Våldet normaliseras och blir en del av vardagen, samtidigt som det blir grövre. Isolering, ensamhet, arbetslöshet och dålig ekonomi förvärrar situationen. Och det är svårt att göra polisanmälan och söka hjälp, om mannen hela tiden är närvarande och kontrollerar.

Kvällsföreläsningen hölls av Linnéa Claeson, jurist, handbollsproffs, debattör och en stark röst för kvinnors rättigheter. Hennes föreläsning blev mer av ett samtal med Antidiskrimineringsbyråns kommunikatör, Nora Emanuelsson, som höll i trådarna på ett utmärkt sätt.

– Kampen för kvinnors rättigheter kan inte föras enbart av kvinnorna själva, sa Linnéa Claeson som ser pojkar och män som allierade i kampen, men önskar att dessa ska växla upp och gå från ord till handling.

– Männen är välkomna! De är behövda. Många män är beredda att stå upp för det som är rätt. Men vi vill se lite mer mod och action från grabbarna.

Våld i relationer bland ungdomar bekymrar Linnéa Claeson. Både pojkar och flickor hör av sig till henne med frågor om strypsex och hårda tag: "Måste jag slå min tjej?", "Min kille gör slut om jag inte går med på analsex."

– Intimiteten börjar försvinna och sex är inte längre särskilt kul utan något

FOTO: NESTOR/AM/BLINCA/ASSON

Juristen och debattören Linnéa Claesons föreläsning lockade 132 användare. Bland annat kopplade flera fritidsgårdar upp sig.

mycket farligt, sa Linnea Claeson.

Kvällen avslutades med frågor från publiken, till exempel: "Hur ska man stå upp mot killarna i klassen när man blir kallad allt möjligt?"

Linnea Claesons svar på detta var:

– Skaffa allierade! Det handlar om mod, men också om din säkerhet. Vuxna ska ta ansvar och skydda dig.

BROTTSOFFERJOURN FYRBODAL
LISBETH BENGTSSON

Ny ordförande i Kalmar

Årets digitala årsmöte gav oss tre nya styrelsemedlemmar. Till ny ordföranden valdes Manfred Stumpf som har stor erfarenhet av tidigare styrelsearbeten i olika föreningar och som är engagerad i polisvolontärerna.

Jouren avtackar sin tidigare ordförande Inger Erlandsson och vice ordförande Sven-Erik Karlsson som båda varit med i jouren i många år.

BROTTSOFFERJOURN SÖDRA KALMAR

Tik Tok-konto för att nå unga

Nu finns Brottsofferjouren Mellersta Skåne på TikTok i syfte att nå ut till fler, främst barn och unga, på en ny och av målgruppen väldigt populär plattform. Kontot är under uppbyggnad men än så länge ligger några videor på vår sida.

BROTTSOFFERJOURN MELLERSTA SKÅNE

Brottsofferjourerna

facebook.com/BrottsofferjourenSverige
Flera lokala jourer har också egna sidor på Facebook.

Lokala brottsofferjourer

De lokala brottsofferjourerna ger stöd till brottsoffer, anhöriga och vittnen. Här finner du kontaktuppgifter till din närmaste jour. För postadresser se brottsofferjouren.se.

Telefoncentral

Brottsofferjourernas Telefoncentral nås på **116 006** och hjälper till att förmedla kontakt till alla lokala brottsofferjourer i Sverige.

Stöd på eget språk

För stöd på eget språk fyll i kontaktformulär på www.brottsofferjouren.se eller ring 116 006.

Brottsofferjouren

Sveriges kansli
Brottsofferjouren Sveriges kansli når du på 08-644 88 00 eller info@brottsofferjouren.se.

Brottsofferjouren

Sveriges styrelse
Brottsofferjouren Sveriges styrelse nås via styrelsen@boj.se.

Läs mer

Läs mer om Brottsofferjouren på brottsofferjouren.se

BLEKINGE LÄN

Blekinge

Karlshamn, Karlskrona, Olofström, Ronneby, Sölvesborg. Vittnesstöd: Blekinge tingsrätt.

Karlskrona: 0455-822 80
Karlshamn: 0454-192 92
Ronneby: 0457-177 74
Sölvesborg: 0456-144 10
info@blekinge.boj.se
blekinge.boj.se

DALARNAS LÄN

Avesta-Hedemora

0225-77 45 77, 070-627 90 17
info@avesta-hmora.boj.se
avesta-hmora.boj.se

Leksand-Rättvik

0247-133 21
info@leksand-rattvik.boj.se

Mellersta Dalarna

Borlänge, Falun, Gäddede, Ludvika, Smedjebacken, Säter. Vittnesstöd: Falu tingsrätt.

0243-143 71, 070-625 65 80
info@mdalarna.boj.se
mellerstadalarna.boj.se

Norra Dalarna

Malung-Sälén, Mora, Orsa, Vansbro, Älvdalen. Vittnesstöd: Mora tingsrätt.

0250-181 68
info@mora.boj.se
mora.boj.se

GOTLANDS LÄN

Stockholm-Gotland

Huvudkansli
08-120 542 40
info@stockholm-gotland.boj.se
stockholm-gotland.boj.se

Lokalkontor Gotland

Vittnesstöd: Gotlands tingsrätt.
0498-65 58 00
gotland@stockholm-gotland.boj.se

GÄVLEBORGS LÄN

Bollnäs-Ovanåker

0278-247 02
info@bollnas-ovanaker.boj.se
bollnas.boj.se

Gästrik Västra

Hofors, Ockelbo, Sandviken.
026-25 90 00, 070-696 58 24
info@gastrike.boj.se

Gävle

026-10 55 77, 070-570 32 10
info@gavle.boj.se
gavle.boj.se

Hudiksvall-Nordanstig

Vittnesstöd: Hudiksvalls tingsrätt.
0650-100 20
info@hudiksvall.boj.se

Ljusdal

0651-101 01, 0730-753 036
info@ljusdal.boj.se

Söderhamn

Vittnesstöd: Söderhamns tingsställe.
0270-101 21
070-526 64 03
info@soderhamn.boj.se

HALLANDS LÄN

Falkenberg

0346-587 87
info@falkenberg.boj.se

Kungsbacka

0300-83 48 40
info@kungsbacka.boj.se

Södra Halland

Halmstad, Hylte, Laholm.
Vittnesstöd: Halmstads tingsrätt.
035-12 48 24, 035-12 48 43
info@sodrahalland.boj.se
sodrahalland.boj.se

Varberg

Vittnesstöd: Varbergs tingsrätt.
0340-67 65 01
info@varberg.boj.se

JÄMTLANDS LÄN

Jämtland

Berg, Bräcke, Härjedalen, Krokom, Ragunda, Strömsund, Åre, Östersund. Vittnesstöd: Östersunds tingsrätt.
063-51 24 00, 073-801 45 64
info@jamtland.boj.se
jamtland.boj.se

JÖNKÖPINGS LÄN

Högländskommunerna

Aneby, Eksjö, Nässjö, Sävja, Tranås, Vetlanda. Vittnesstöd: Eksjö tingsrätt.
0381-138 55
info@hoglandskommunerna.boj.se

Jönköping

Habo, Jönköping, Mullsjö. Vittnesstöd: Jönköpings tingsrätt, Göta hovrätt.
036-10 76 40
info@jonkoping.boj.se
jonkoping.boj.se

Småland West

Gislaved, Gnosjö, Vaggeryd, Värnamo.
0370-158 77
info@smalandwest.boj.se
smalandwest.boj.se

KALMAR LÄN

Oskarshamn-Mönsterås-Högsby

Vittnesstöd: Oskarshamns tingsställe.
0491-176 00
info@oskarshamn.boj.se
oskarshamn.boj.se

Södra Kalmar Län

Borgholm, Emmaboda, Kalmar, Mörbylånga, Nybro, Torsås.
Vittnesstöd: Kalmar tingsrätt.
0480-880 85
info@kalmar.boj.se
kalmar.boj.se

Vimmerby-Hultsfred

Hultsfred, Vimmerby, Västervik.
Vittnesstöd: Västerviks tingsställe.
0495-128 18
info@hultsfred.boj.se

KRONOBERGS LÄN

Sunnerbo

Ljungby, Markaryd.
0372-145 21
info@sunnerbo.boj.se
sunnerbo.boj.se

Växjö

Alvesta, Lessebo, Tingsryd, Uppvidinge, Växjö. Vittnesstöd: Växjö tingsrätt.
0470-456 94
info@vaxjo.boj.se
vaxjo.boj.se

Älmhult

0476-169 31
info@almhult.boj.se

NORRBOTTENS LÄN

Boden

0921-124 44
info@boden.boj.se
boden.boj.se

Luleå

Vittnesstöd: Gällivare tingsrätt, Haparanda tingsrätt, Kiruna tingsställe, Luleå tingsrätt.
0920-104 13
info@lulea.boj.se
lulea.boj.se

Piteå-Älvdals

Arvidsjaur, Arjeplog, Piteå, Älvsbyn.
0911-181 81

SKÅNE LÄN

Helsingborg-Höganäs-Bjuv

Vittnesstöd: Helsingborgs tingsrätt.
042-13 37 00
info@helsingborg.boj.se
helsingborg.boj.se

Hässleholm-Osby-Perstorp

Vittnesstöd: Hässleholms tingsrätt.
0451-127 17
info@hassleholm.boj.se
hassleholm.boj.se

Landskrona-Svalöv

Vittnesstöd: Lunds tingsrätt - Landskrona.
0418-43 61 71
info@landskrona.boj.se

Mellersta Skåne

Burlöv, Eslöv, Hörby, Höör, Kävlinge, Lomma, Lund, Staffanstorps.
Vittnesstöd: Lunds tingsrätt
046-32 32 98
info@miskane.boj.se
miskane.boj.se

Nordöstra Skåne

Bromölla, Kristianstad, Östra Göinge.
Vittnesstöd: Kristianstads tingsrätt
044-12 17 33
info@noskane.boj.se
noskane.boj.se

Söderslätt

Svedala, Trelleborg, Vellinge.
0410-103 70
info@soderslatt.boj.se
soderslatt.boj.se

Brottsoffer- och

Kvinnojouren Freezonen
Simrishamn, Sjöbo, Skurup, Tomelilla, Ystad. Vittnesstöd: Ystads tingsrätt
0411-783 77
info@freezonen.boj.se
www.freezonen.se

Brottsofferjourerna

Ängelholm

Båstad, Klippan, Åstorp,
Ängelholm, Örkelljunga.

0431-143 00

info@engelholm.boj.se
engelholm.boj.se

STOCKHOLMS LÄN

Stockholm-Gotland Huvudkansli

08-120 542 40

info@stockholm-gotland.boj.se
stockholm-gotland.boj.se

Lokalkontor Norrort

Järfälla, Norrtälje, Sigtuna,
Sollentuna, Upplands Väsby,
Upplands-Bro.

Vittnesstöd: Attunda tingsrätt,
Norrtälje tingsrätt.

08-591 272 00

norrort@stockholm-gotland.
boj.se

Lokalkontor

Innerstaden-Lidingö

Lidingö, Stockholms stadsdelar:
Kungsholmen, Norrmalm, Söder-
malm, Östermalm.

08-612 21 21

innerstaden@stockholm-
gotland.boj.se

Haninge-Nynäshamn

08-777 85 00

info@haninge.boj.se
haninge.boj.se

Huddinge-Botkyrka

08-710 01 02, 070-772 01 02

info@h-b.boj.se

Nacka-Tyresö-Värmdö

Vittnesstöd: Nacka tingsrätt.

08-466 91 66

info@nacka.boj.se
ntv.boj.se

Roslagen

Danderyd, Täby, Vallentuna,
Vaxholm, Österåker.

08-768 83 82

info@roslagen.boj.se

Brottsoffer-, kvinno- och tjejjouren Södertälje

Salem, Södertälje. Vittnesstöd:
Södertälje tingsrätt.

08-550 147 34, 070-494 68 75

info@sodertalje.boj.se
sodertalje.boj.se

Södra Stockholm

Stockholms stadsdelar: Enskede-
Årsta-Vantör, Farsta, Hägersten-
Liljeholmen, Skarpnäck,
Skärholmen, Älvsjö.

Vittnesstöd: Solna tingsrätt,
Stockholms tingsrätt, Södertörns
tingsrätt, Svea hovrätt.

08-604 19 50

info@sodrastockholm.boj.se
sodrastockholm.boj.se

Västerort

Ekerö, Solna, Sundbyberg,
Stockholms stadsdelar: Bromma,
Hässelby-Vällingby, Rinkeby-
Kista, Spånga-Tensta.

08-89 70 00

info@vasterort.boj.se
vasterort.boj.se

SÖDERMANLANDS LÄN

Eskilstuna

Vittnesstöd: Eskilstuna tingsrätt.

016-12 62 10

info@eskilstuna.boj.se
eskilstuna.boj.se

Katrineholm- Flen-Vingåker

0150-780 17

info@katrineholm.boj.se
katrineholm.boj.se

Strängnäs

0152-176 00

info@strangnas.boj.se

Östra Sörmland

Gnesta, Nyköping, Oxelösund,
Trosa. Vittnesstöd: Nyköpings
tingsrätt.

0155-28 62 20

info@o-sormland.boj.se
ostrasormland.boj.se

UPPSALA LÄN

Enköping

Enköping

0171-262 06

info@enkoping.boj.se
enkoping.boj.se

Uppsala län

Heby, Håbo, Knivsta, Tierp, Uppsala,
Älvkarleby och Östhammar.

018-10 65 00

info@upsala.boj.se
upsala.boj.se

VÄRMLANDS LÄN

Värmland

Arvika, Eda, Forshaga, Grums,
Hagfors, Hammarö, Karlstad, Kil,
Munkfors, Sunne, Säffle, Torsby,
Årjäng. Vittnesstöd: Värmlands
tingsrätt.

054-18 28 88

info@varmland.boj.se
varmland.boj.se

Östra Värmland

Filipstad, Kristinehamn, Storfors.

0550-122 20

info@ostravarmland.boj.se
ostravarmland.boj.se

VÄSTERBOTTENS LÄN

Dorotea

070-21 99 663

info@dorotea.boj.se

Lycksele

Lycksele, Storuman, Sorsele, Åsele.
Vittnesstöd: Lycksele tingsrätt.

0730-77 73 03

info@lycksele.boj.se

Skellefteå

Malå, Norsjö, Skellefteå.

Vittnesstöd: Skellefteå tingsrätt.

0910-70 18 20

info@skelleftea.boj.se

Umeåregionen

Bjurholm, Nordmaling, Roberts-
fors, Umeå, Vindeln, Vännäs.

Vittnesstöd: Umeå tingsrätt,
Hovrätten för Övre Norrland.

072-732 24 41

info@umearegionen.boj.se
umearegionen.boj.se

Vilhelmina

076-795 24 30

info@vilhelmina.boj.se

VÄSTERNORRLANDS LÄN

Västernorrland

Härnösand, Kramfors, Sollefteå,
Sundsvall, Timrå, Ånge, Örn-
sköldsvik. Vittnesstöd: Sundsvalls
tingsrätt, Ångermanlands tingsrätt,
Örnsköldsvik tingsställe, Hovrätten
för Nedre Norrland.

070-310 16 38

info@vasternorrland.boj.se
harnosand.boj.se

VÄSTMANLANDS LÄN

Västmanland

Arboga, Fagersta, Hallstahammar,
Kungsör, Köping, Norberg, Sala,
Skinnskatteberg, Surahammar,
Västerås. Vittnesstöd: Västman-
lands tingsrätt.

021-41 32 60

info@vastmanland.boj.se
vastmanland.boj.se

Hallstahammar, Surahammar:

0220-173 37, 076-014 61 80

Stödcentrum för Unga

Västerås: 070-312 85 34

stodcentrum@vasteras.boj.se

VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Ale

0303-33 06 44

info@ale.boj.se

Alingsås-Lerum- Värgårda-Herrljunga

Vittnesstöd: Alingsås tingsrätt.

0322-63 97 97

info@alingsas.boj.se

Borås

Bollebygd, Borås, Mark, Sven-
ljunga, Tranemo, Ulricehamn.
Vittnesstöd: Borås.

033-10 11 05

info@boras-sjuharad.boj.se
boras-sjuharad.boj.se

Fyrbodals

Bengtstors, Dals-Ed, Färgelanda,
Lilla Edet, Lysekil, Mellerud,
Munkedal, Uddevalla, Vänersborg,
Sotenäset, Strömstad, Tanum,
Trollhättan, Åmål. Vittnesstöd:
Uddevalla tingsrätt, Vänersborgs
tingsrätt.

116 006

Uddevalla: 0522-151 31

Trollhättan: 0520-805 14

info@fyrbodals.boj.se

fyrbodals.boj.se

Norra Skaraborg

Gullspång, Götene, Mariestad,
Töreboda.

0501-100 42

info@norraskaraborg.boj.se

Storgöteborg

Göteborg, Härryda, Kungälv, Möln-
dal, Orust, Partille, Stenungsund,
Tjörn.

Vittnesstöd: Göteborgs tingsrätt,
Hovrätten för Västra Sverige.

0709-70 50 50

info@goteborg.boj.se
storgoteborg.boj.se

Östra Skaraborg

Essunga, Falköping, Grästorp,
Hjo, Karlsborg, Lidköping, Skara,
Skövde, Tibro, Tidaholm, Vara.

Vittnesstöd: Skaraborgs tingsrätt.

0500-48 75 43

info@ostraskaraborg.boj.se
ostraskaraborg.boj.se

ÖREBRO LÄN

Örebro län

Askersund, Degerfors, Hallsberg,
Hällefors, Karlskoga, Kumla, Laxå,
Lekeberg, Lindesberg, Ljusnars-
berg, Nora, Örebro.

Vittnesstöd: Örebro tingsrätt

010-489 10 30

info@orebrolan.boj.se
orebrolan.boj.se

ÖSTERGÖTLANDS LÄN

Östergötland

Finspång, Kinda, Linköping, Norr-
köping, Söderköping, Valdemars-
vik, Ydre, Åtvidaberg.

011-61 000

info@ostergotland.boj.se
ostergotland.boj.se

Västra Östergötland

Boxholm, Motala, Vadstena,
Ödeshög.

0141-23 44 94, 0142-880 88

info@v-ostergotland.boj.se
v-ostergotland.boj.se